

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE WES JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van **Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink**

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Ds K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Ds A. Ringvalda, Soerabaia; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie (tijdelijk):

Ds K. SCHILDER, Nassaulaan 12, Oegstgeest.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Uit de Schrift: Genade aan de heiligen (Fil. 1:1 en 2). — Kerkelijk Leven: „In u”; het kettische quasi-stichtelijkheidje. — Stemmen uit onze Kerken. — Perschoon. — Kerknieuws. — Advertentiën.

UIT DE SCHRIFT

Genade aan de heiligen.

...al den heiligen in Christus Jezus, die te Filippi zijn: Genade zij u....
Filippenzen 1:1 en 2.

Het is wel een ongemeen-hooge naam, die hier aan de gemeente wordt toegekend, — „de heiligen”. Heiligheid geeft immers den uitersten stand van het geestelijk leven aan. Geloof en rechtvaardigmaking mogen rijke en onmisbare weldaden van Gods genade zijn, maar goed bezien blijven ze toch slechts middelen voor dat hoogste en edelste waartoe de mensch verlost en herschapen wordt, — de heiligheid. De heiligheid is, als in 't Paradijs, het eindpunt en doel. Wel zijn Gods kinderen heiligen; ook de kleinste. Ze zijn het in Christus Jezus, als nieuwe schepselen, door de levendmaking uit den Heiligen Geest en de toerekening van Christus' heiligheid. Doch het blijft niettemin hun hoogste naam en verhevenste stand, die pas in den hemel ten volle zal ervaren worden. En zóó sterk spreekt het besef daarvan, dat Gods kinderen in dit leven zichzelf bijna nooit aldus noemen. Ze mogen belijdenis doen van hun geloof, en zich om Christus' wil rechtvaardigen heeten, maar den naam „heiligen” geven ze zichzelf vrijwel nimmer. Het is derhalve wel eene zeer hooge aanspraak, waarmee de Schrift zich hier tot de Kerk op aarde wendt, — „al de heiligen”.

Aan deze heiligen nu wordt „genade” toegezegd. Genade, — we zouden dezen vorm en uiting van Gods liefde hier niet verwacht hebben. Genade immers is de gestalte, die de Goddelijke liefde aanneemt tegenover goddeloozen en zondaren. Met genade begint de weg des heils, en heiligen zijn reeds zoo ver op dien weg. Genade is de grond, waaruit alle volgende bijzondere weldaden voortkomen; en heiligen hebben reeds zoovéle van die weldaden ontvangen. Genade wordt gepredikt aan eene verloren wereld; en heiligen behoeven niet meer tot die wereld, maar naderen den hemel. Moeten zij nu nog weer genade ontvangen? We zijn geneigd, overeenkomstig den hoogen stand der heiligen, hier eerder eene der verder en hóoger liggende weldaden Gods te verwachten, — volharding, witte kleederen, zitten in Christus' troon. Maar neen, Gods Woord zegt het hier anders; — „al den heiligen in Christus Jezus... genade zij u”....

Dat het de heiligen verootmoedige. Hoe hoog hun geestelijke stand moge zijn, en hoeveel zij reeds van God mogen genoten hebben, zij moeten altijd weer, als armen en verlorenen in zichzelf, genade ontvangen. Zij komen daar niet boven uit. Al de weldaden en zegeningen, die zij noodig hebben, — ze wassen alleen op den bodem der genade, der genade aan ellendigen en doemschuldigen. En ook de allerheiligsten, ze hebben zich altijd weer in diepen ootmoed tot dien bodem der genade te bukken, om daaruit alle bevoening van Gods liefde te zien opkomen.

Dit is eene wet in het Koninkrijk Gods. Al de heiligen, — de groote evenzeer als de kleine, — zijn voor de instandhouding en den bloei van hun geestelijk leven gebonden aan het: „genade zij u”. De voeding geschiedt voor hen allen altijd weer van ónderaf, vanuit de barmhartigheid Gods voor zondaren. Het is een blijk van geestelijk leven, zoo we daaraan ware en blijvende behoefte gevoelen. En hoe hooger het geestelijk leven rijst, des te dieper gevoel zal het daarvan

hebben, en des te nooddruftiger zal het zich buigen naar die genade. Het wordt juist tot heiligen gezegd: — „genade zij u”.

Er zijn in het leven van den Christen soms tijden, waarin hij deze behoefte minder levendig gevoelt; waarin hij zich wel herinnert voorheen genade van God ontvangen te hebben, maar de doorgaande werking daarvan zich slechts flauw doet kennen. Zoo het goed is, zal hij zich in zulk een toestand niet kunnen vinden, en ook niet bevredigd zijn met wat vroeger genoten werd. Laat hij dan eens bedenken, dat de Heere op zulke menschen gerekend heeft. De Heere heeft niet gerekend op menschen, die, toen ze eenmaal Zijne genade ontvangen hadden, deze nu wel altijd zouden kunnen blijven vasthouden; maar Hij komt, blijkens dit woord, zelfs tot de heiligen opnieuw met de toezegging Zijner genade. Aan den ingang van dezen Brief staat de Heere voor de geestelijk-levende Gemeente van Christus met Zijne toespraak: — „genade zij u”, als eene aanwijzing van de blijvende behoefte der Gemeente, maar tegelijk als eene belofte, dat Hij die behoefte ook telkens opnieuw vervullen wil.

Doch dan moeten wij — onder welke omstandigheden ook — altijd weer met „genade” willen beginnen. Dan moeten ook de heiligen weer in armoede en schuld tot de barmhartigheid Gods in Christus de toevlucht nemen, en weer geloovig aanvaarden, alsof het voor het eerst was, dat de Heere een Ontfermer is voor zondaren.

Dan zal dit Godswoord zoo heerlijk ons hart tegevoeten, — „Genade zij u!”

U.

v. A.

KERKELIJK LEVEN

„In u”; het kettische quasi-stichtelijkheidje.

Een dezer dagen las ik in den „Cherubinischer Wandersmann” van Angelus Silesius (pseudoniem voor Johann Scheffler). Deze auteur, die ook bekend is door zijn „Heilige Seelenlust”, of: „geestelijke herderliedekens van de op haar Jezus verliefde Psyche”, publiceerde omstreeks 1657. Hij is bekend om zijn mysticisme, waardoor de kracht der Reformatie voor niet zoo'n klein deel in Duitschland — en elders — is gebroken, kwam voort uit een kring, waarin b.v. Joh. v. Staupitz geleerd, maar Luther vrijwel genegeerd werd, en greep, hoe langer hoe meer met bewustheid, terug tégen de Reformatie, naar de valsche mystiek der Middeleeuwen. Zoo b.v. naar Tauler. Geen wonder, dat hij, achter Tauler aan, zich al spoedig verloor in vele fundamenteele ketterijen. Als daar zijn: een pantheistische, erotische vervalsching van het evangelie van den eenigen middelaar Gods en der menschen, een ontkrachting van de „religie” als „dienst” van „gehoorzaamheid” uit het „verbond”, totdat er bij hem niets anders van de „religie” overbleef, dan een ego-centrisch draaien om zichzelf heen, waarbij de door traditie overgeleverde naam van „God” een welkome dienst kon bewijzen om dit gedraai tenminste nog „stichtelijkheidje” opvaart tot de stratosfeer der natuurlijke „zielewereld” te laten lijken. De verzen van Angelus Silesius zijn zóó quasi-religieus, en zóó wezenlijk ontzonken aan het echt-calvinistisch begrip van den dienst van God, dat zij in hun formulering van zijn aesthetisch-klinkende ketterijen dikwijls wonderveel lijken op de formules van Karl Barth en de zijnen¹⁾; ik herinner daaraan, niet zoozeer om ermee te demonstreeren, dat „de uitersten elkaar raken” (in de „natuur”), als wel, om de „proef” te geven op deze „som”: dat alle opbouw van een leer omtrent God en Gods „aanspraak”, indien ze n.l. opgehouwd wordt uit zichzelf, zonder gehoorzame aanvaarding van het openbaarde Woord, „beeldendienst” brengt en een wegnemen beteekent van den „dienst” van Gods geroepen ambtsdragers uit dit concrete leven, waarin de eenige wel-gever ons gesteld

heeft; en dat het hiertoe komen móét, ook al beginnen twee denkers (Angelus Silesius en Karl Barth) op denzelfden weg van (natuurlijke) verzinning aan den tegenovergestelden kant.²⁾

Van dezen man nu trof ik volgend vers:

Was Gott am liebsten thut.

Das liebste Werk, dasz Gott so jnniglich ligt an,
Ist, dasz er seinen Sohn in dir begehren kann;

m.a.w.: het liefste werk, dat God zoo na aan het hart ligt, is dit, dat Hij zijn Zoon in u kan doen geboren worden.

Toen ik dat vers las, moest ik er ineens aan denken, dat het misschien maar een heel enkele zou zijn, die zich verwonderen (laat staan: „bezwaard” voelen) zou, als ik, of een ander, dezelfde uitspraak eens letterlijk in een preek opnam. Bewijzen behoeft ik niet te geven, want men kan deze zelfde uitdrukking, (dat Christus, of de Zoon Gods, „in ons moet geboren worden”) niet alleen steevast zien terugkomen bij de roomsche „mystiek” van de Middeleeuwen, en bij de anti-reformatische geesten van daarna, maar ook in gereformeerde bladen (b.v. nog in 1930 in een onzer leidende organen), in gereformeerde preeken, christelijk-gereformeerde, en (dár wel heel erg) „oud-gereformeerde” uitlatingen. B.v. De Saambinder.

Trouwens, dat Angelus Silesius bij ons ingang vond, zal ieder mij toestemmen, die in „allergereformeerde” bladen zoo tegen kerstfeest (en in de preek) zich ziet (of hoort) onthaald worden op het overbekende rijmpje:

Werd Christus duizendmaal in Bethlehem geboren,
En niet in u, zoo blijft gij eeuwig nog verloren...

Want ook dat is letterlijk van Angelus Silesius (I, 61; opschrift: in u moet God geboren worden). Wie onzer heeft dit vers niet gehoord? Men moet het maar eens lezen in zijn omljsting, dan wordt pas de bedoeling duidelijk. Immers, om deze twee regels heen staan opmerkingen als deze: vraag niet, christen, waar Gods troon is; die troon is daar, waar Hij „in u” zijn Zoon „gebühret” (I, 50); of: dat men niet tot God mag schreien, roepen, immers: de levende fontein is „in u” zelf (I, 55). Straks over die „omlijsting” nog meer.

Voorzoover nu Angelus Silesius niet door zijn hopeloze tegenstrijdigheden verhinderd wordt, een „stijl” te hebben, kan men inderdaad boven aangehaalde versregels bij hem nog tot op zekere hoogte „stijl-vol” noemen. Waarlijk, die uitspraak van „Gods Zoon IN MIJ GEBOREN” „pást” bij een gedachtenschema, als van dezen man, die immers van zichzelf verklaart, dat hij Maria moet zijn, en God uit zichzelf moet baren; dat hij God in zich besloten houdt; zich „aus sich” moet „austun und entgieszen”; die zichzelf voor Gods kind en zoon houdt, maar dan tegelijk er aan toevoegt, dat God op zijn beurt weer het kind van dezen dichter is; en die het als zijn plicht ziet, zwanger te zijn van God:

Ich musz Gotts schwanger sein: sein Geist
musz ob mir schweben
Und Gott in meiner Seel' wahrhaftig machen
leben.

Maar ik geloof, dat het toch nóg väster moest staan voor óns, dat een dergelijke vraag, of n.l. Christus al „in ons” geboren is, — met alle variaties op dit thema, b.v. of het al kerstfeest „in ons” geworden is, en Pinksterfeest „in ons” geworden is, etc. — slechts dan in zekeren zin „stijl” vertoont, als ze met de fundamentele ketterij van Angelus Silesius, en al die anderen, verbonden is. Met den „stijl” van het gereformeerde denken is die vraag op geen enkele manier te verbinden. Gereformeerd is het, te zeggen, dat het kerstfeest gekomen, en Christus geboren is „vóór”